

## Nr 9.

Ankom till riksdagens kansli den 26 februari 1924 kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning av vissa framställningar rörande elfte huvudtiteln, innefattande anslagen till pensions- och indragningsstaterna.*

Bankoutskottet får härigenom avgiva utlåtande över nedannämnda till utskottet hänvisade framställningar rörande elfte huvudtiteln.

A. **Militära pensionsväsendet.**

1:o) I en till riksdagen den 1 februari 1924 avlåten proposition nr 31 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att förre båtsmannen vid Norrlands 2:a kompani *Jonas Olof Nilsson Rahm* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat kronan tjugo år från tjugo års ålder, att utgå från och med den 1 december 1923.

*Ang.  
pension åt  
förre båts-  
mannen  
J. O. Nilsson  
Rahm.*

Av statsrådsprotokollet framgår, att Rahm, som är född den 8 september 1855, avskedats ur krigstjänsten den 14 november 1890 efter en tjänstetid av 18 år 9 månader ävensom att han numera är på grund av ålderdomsvaghet oförmögen att genom arbete försörja sig.

I fråga om utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Med hänsyn till tidigare av riksdagen i liknande fall fattade beslut har utskottet funnit sig böra tillstyrka Kungl. Maj:ts förslag. Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

2:o) I en inom andra kammaren av herr *Holmgren* väckt motion nr 8 har hemställts, »att riksdagen ville medgiva, att förre båtsmannen vid Blekinge första båtskompani *Carl Otto Jonsson Jemn* må tilldelas pension, såsom hade han tjänat kronan tjugo år från tjugo års ålder.»

*Ang.  
pension åt  
förre båts-  
mannen  
C. O. Jonsson  
Jemn.*

Av motionen med därvid fogade bilagor inhämtas, att Jemn, som är född den 9 april 1849, den 22 mars 1886 erhållit avsked från båtsmans-tjänsten efter att hava tjänstgjort 14 år 6 månader samt att han, som är nästan blind, numera icke kan bidra till sitt uppehälle.

Beträffande motiveringen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Jemn, då han vid 36 års ålder erhöll begärt avsked ur krigstjänsten, tjänat under en tid av 14 år 6 månader. Jemn har sålunda icke uppfyllt de för erhållande av pension stadgade villkoren att hava tjänstgjort tjugo år från tjugo års ålder. Riksdagen har visserligen i åtskilliga fall, där ömmande omständigheter förelagat, medgivit beredande av pension åt båtsmän, vilka på grund av för kort tjänstetid icke varit därtill berättigade. Den kortaste tjänstetid, för vilken pension sålunda beviljats, har emellertid uppgått till mer än 18 år, och i flera fall, där tjänstetiden avsevärt överstigit den i förevarande motion åberopade, har riksdagen, oaktat bevekande omständigheter förelagat, avslagit gjorda framställningar om pension. Ett bifall till motionärens hemställan skulle vid sådant förhållande vara ägnat att medföra betänkliga konsekvenser, och har utskottet på grund härav funnit sig böra avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer alltså,

att förevarande motion II: 8 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

## B. Allmänna indragningsstaten.

### I. Ang. justitiedepartementet.

Ang.  
dels årliga  
understöd åt  
förra vakt-  
konstaplarna  
F. Johanssons  
och J. A. S.  
Rosells änkor,  
dels ock till-  
läggspension  
åt förra vakt-  
konstaplarna  
F.  
O. F. Larsson.

3:o) I en till riksdagen avlåten, den 12 januari 1924 dagtecknad proposition nr 8 har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementens ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, dels att en var av förra vaktkonstaplarna Frans Johanssons änka *Amalia Johansson, född Kristiansdotter*, och förra vaktkonstaplarna Johan August Svensson Rosells änka *Johanna Ulrika Rosell, född Wiklund*, må, under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor, änkan Johansson från och med den 1 november 1923 och änkan Rosell från och med den 1 juli 1923, dels ock att förra vaktkonstaplarna *Frans Oscar Fredrik Larsson* må, räknat från och med den 1 augusti 1923, under sin återstående livstid från allmänna indragningsstaten uppbära en årlig tilläggspension till så stort belopp, att densamma, jämte till honom författningsenligt utgående avkortad pension, uppgår till 1,200 kronor för år räknat.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

4:o) I en inom andra kammaren väckt motion nr 265 har herr *Olsson* i Broberg, med instämmande i motionens syfte av fyra utav kammarens övriga ledamöter, hemställt, »att riksdagen ville medgiva, att fänggevaldigeränkan *Sofia Bergendahl, född Edström*, må, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från och med den 1 januari 1924 å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av 240 kronor.»

Ang.  
understöd åt  
fänggeval-  
digeränkan  
*Sofia Bergendahl, född Edström.*

Beträffande motiveringen för yrkandet får utskottet hänvisa till motionen.

Riksdagen har vid flera föregående tillfällen beviljat understöd av statsmedel åt efterlämnade änkor efter avlidna vaktkonstaplar och med dem jämförliga befattningshavare i fängvårdens tjänst, vilka icke varit delägare i civilstatens änke- och pupillkassa. På grund härav vill utskottet förorda, att sådant understöd beredes även änkan *Bergendahl*; och torde understödet, såsom tillförne i liknande fall skett, böra bestämmas till det i motionen föreslagna beloppet 240 kronor årligen.

Utskottet.

Med åberopande av vad nu anförts och i överensstämmelse med vad utskottet under nästföregående punkt tillstyrkt, får utskottet hemställa,

att riksdagen, med bifall till förevarande motion II: 265, må medgiva, att avlidne fänggevaldigeren *P. A. Bergendahls* änka *Sofia Bergendahl, född Edström*, må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid, så länge hon förbliver i sitt nuvarande änkestånd, från allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av tvåhundrafyrtio kronor.

## II. Ang. försvarsdepartementet.

5:o) Med biträdande av vad Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 25 januari 1924 avlåten proposition nr 27 under punkterna 1:o—7:o föreslagit och med hänvisning till den i sagda proposition lämnade utredningen i förevarande ärenden får utskottet, under erinran jämväl om av riksdagen tidigare fattade beslut i liknande fall, hemställa,

Ang.  
pensionering  
av vissa i  
lantförsvarets  
tjänst an-  
ställda eller  
förut an-  
ställda per-  
soner.

att riksdagen må medgiva,

a) att förre skräddarmästaren vid Skånska husarregementets intendenturverkstäder *Olof Svensson* må från och med månaden näst efter den, då han upphör att arbeta för regementets räkning, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av åttahundra kronor;

b) att förre skomakeriföreståndaren vid Södermanlands regementets intendenturverkstäder *Karl Emil Löfgren* må från och med den 1 juni 1923 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära

en årlig pension till så stort belopp, att pensionen jämte vad av honom åtnjutes från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt åttahundra kronor;

c) att förre skomakarmästaren vid Norrlands artilleriregementes intendenturverkstäder *Carl August Pettersson* må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av åttahundra kronor;

d) att förre arbetaren vid Bodens fästningsbyggnad *Anders Edlund* må från och med den 1 januari 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av fyrahundrafemtio kronor;

e) att envar av tygarbetarna vid Karlsborgs tygstation *Karl Johan Holm* och *Frans August Gustavsson Lans* må från och med månaden näst efter den, varunder han entledigas från sin anställning vid tygstationen, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära årlig pension, Holm med så stort belopp, att pensionen jämte vad till honom må utgå från Vadstena krigsmanshuskassa uppgår till sammanlagt sjuhundra kronor, och Lans med femhundrafemtio kronor;

f) att förre tvätterskan vid Svea artilleriregemente *Lovisa Fredrika Magnusson*, född Jansdotter, må från och med den 1 oktober 1923 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av femhundra kronor; samt

g) att förre arbetaren vid Karlsborgs fästningsbyggnad *Claes Linus Johansson* må från och med den 1 december 1923 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av sexhundra kronor.

6:o) I en till riksdagen avlåten, den 1 februari 1924 dagtecknad proposition nr 30 har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen medgiva, att regementspastorn, bataljonspredikanten vid flottans station i Stockholm *Alfred Teodor Dehlgren* må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin befattning såsom bataljonspredikant, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av 1,410 kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 angående

Ang.  
pension åt  
regements-  
pastorn A. T.  
Dehlgren.

pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Av åberopade statsrådsprotokollet inhämtas, att Dehlgren, som är född den 14 november 1842 och den 1 mars 1878 tillträtt befattningen som bataljonspredikant vid flottans station i Stockholm, i denna egenskap uppbär avlöning enligt stat med 1,410 kronor för år ävensom att Dehlgren, som är delägare i flottans pensionskassa endast vad angår gratial till änka och barn, själv icke är berättigad till pension från kassan. Enligt vad direktionen över flottans pensionskassa i avgivet utlåtande anfört, skulle Dehlgren, därest gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar varit å honom tillämpliga, i sammanlagd pension och fyllnadspension kommit i åtnjutande av 1,128 kronor årligen, utgörande 80 procent av den till honom utgående avlöningen, 1,410 kronor. Under hänvisning till att emeritilön för extraordinarie präst enligt lagen om emeritilöner för präster den 9 december 1910 utgjorde 1,500 kronor har emellertid, med hänsyn till Dehlgrens långa tjänstetid och ringa avlöning, föreslagits, att pensionen måtte bestämmas till samma belopp som avlöningen, eller 1,410 kronor, dock utan rätt för Dehlgren att därå åtnjuta pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till propositionen.

Enligt vad utskottet inhämtat, uppbär Dehlgren i egenskap av f. d. predikant vid allmänna barnhuset pension från barnhuset till belopp av 1,400 kronor per år förutom pensions- och dyrtidstillägg enligt de för f. d. befattningshavare i statens tjänst gällande grunder. Vid sådant förhållande har utskottet ansett den för Dehlgren nu ifrågasatta pensionen böra reduceras till det belopp, som, enligt vad ovan anförts, skulle hava tillkommit honom, därest gällande grunder för pensionering av flottans befäl och underbefäl med vederlikar varit å honom tillämpliga, eller 1,128 kronor för år. Detta belopp synes lämpligen böra avrundas till 1,130 kronor.

*Utskottet.*

Utskottet får sålunda hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifrågasatt proposition, må medgiva, att regementspastorn, bataljonspredikanten vid flottans station i Stockholm Alfred Teodor Dehlgren må från och med månaden näst efter den, varunder han erhåller avsked från sin befattning såsom bataljonspredikant, under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära en årlig pension av ettusenettihundratrettio kronor, dock utan rätt att därå åtnjuta pensionstillägg enligt kungörelsen den 15 juni 1922 angående pensionstillägg åt vissa f. d. befattningshavare i statens tjänst m. fl. pensionärer.

Ang.  
pension åt  
sergeanten  
E. S. Thörns  
änka och  
minderåriga  
barn.

7:o) I en inom andra kammaren av herrar *Björklund* och *Borggren* väckt motion nr 162 har hemställts, att riksdagen måtte bevilja avlidne sergeanten i reserven *Evald Sigurd Thörns änka* och två *minderåriga barn* årliga pensioner, änkan med trehundra kronor och vardera av barnen med etthundra kronor, intill det fyllt aderton år.

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen.

Av utredningen i ärendet inhämtas, att Thörn, som var född den 7 november 1886, den 1 januari 1904 antagits till volontär vid södra skånska infanteriregementet och den 18 oktober 1911 inträtt i regementets reserv, i vilken reserv han den 30 december 1915 förordnats till sergeant, att han, efter att under åren 1912, 1913 och 1915 hava fullgjort tillfälliga kommanderingar såsom instruktör vid militärövningar vid allmänt läroverk, den 1 oktober 1916 förordnats att vara rullföringsbiträde i rullföringsområdet nr 13, vilken anställning han efter förnyat förordnande innehåft till sin död den 20 mars 1923 samt att han efterlämnat änka, född den 21 oktober 1893, och två söner, födda respektive den 30 maj 1918 och den 4 februari 1921.

Utskottet.

Såsom av det ovan anförda framgår har Thörn, efter att omkring 6 år haft anställning såsom volontär, under en tid av endast ungefär 6 $\frac{1}{2}$  år tjänstgjort i en befattning, vilken icke för honom skulle hava medfört rätt till tjänstepension. Under sådana förhållanden och då hans efterlämnade änka, vilken endast är 30 år gammal, såvitt handlingarna i ärendet utvisa är fullt arbetsför, har utskottet ansett pension eller understöd av statsmedel i förevarande fall icke böra ifrågakomma. Utskottet får sålunda avstyrka bifall till motionen.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att förevarande motion II:162 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

### III. Ang. ecklesiastikdepartementet.

Ang.  
gratifikation  
eller årligt  
understöd åt  
förre träd-  
gårdsskötaren  
G. A. Karls-  
son.

8:o) I en inom andra kammaren av herr *Magnusson* i Kalmar jämte två av kammarens övriga ledamöter väckt motion nr 48 har hemställts, »att riksdagen må besluta tillerkänna förre trädgårdsskötaren vid folkskoleseminariet i Kalmar, *Gustaf Adolf Karlsson*, en gratifikation av tre tusen kronor eller, om det anses lämpligare, ett årligt understöd av 300 kronor, att utgå under hans återstående livstid från och med år 1924.»

Till stöd för detta yrkande har i motionen anförts, bland annat, att befattningen såsom lärare i trädgårdsskötsel vid folkskoleseminariet i Kalmar intill början av höstterminen 1920 upprätthållits på det sätt, att den teoretiska undervisningen handhafs av därtill särskilt förordnad lärare,

medan för seminarieträdgårdens skötsel och vård en särskild trädgårds-skötare varit anställd. I enlighet med denna anordning hade trädgårds-skötaren Karlsson från och med mars månad 1899 till och med augusti månad 1920 haft ansvaret för trädgårdens skötsel och härför uppburit två tredjedelar av den för ifrågavarande lärarbefattning anslagna lönen, varjämte han under tiden från och med höstterminen 1913 till och med höstterminen 1920 mot särskild ersättning jämväl handhaft en del av ledningen utav seminarieelevernas arbete i trädgården. Sedan berörda anordning med ingången av höstterminen 1920 upphört och lärarbefattningen från och med den 1 januari 1921 blivit med ordinarie innehavare besatt, hade Karlsson tillsvidare fått behålla sin anställning som trädgårdsskötare med avlöning ur seminariets egen kassa, men hade han, då den ordinarie läraren i trädgårdsskötsel kunnat själv övertaga trädgårdens skötsel och vård, från och med den 1 november 1921 entledigats från anställningen. Då Karlsson sålunda genom ändrade förhållanden i fråga om seminariets trädgårdslärartjänst utan eget förvållande blivit uppsagd från den tjänst, som han under 23 års tid innehaft, syntes det motionärerna rimligt, att staten tillerkände honom skälig ersättning för hans mistade anställning.

I motionen har vidare upplysts, att Karlsson, förutom kontant ersättning, alltsedan augusti månad 1909 åtnjutit fri bostad jämte bränsle och lyse. Av ett vid motionen fogat åldersbetyg framgår, att Karlsson är född den 2 januari 1876.

Beträffande utredningen i övrigt får utskottet hänvisa till motionen med därvid fogade bilagor.

Enligt vad utskottet inhämtat, gjorde rektorn vid ifrågavarande seminarium efter anhållan av trädgårdsskötaren Karlsson i juli 1922 hos Kungl. Maj:t framställning om beredande av ersättning åt Karlsson utav statsmedel för hans förlust av dittillsvarande anställning vid seminariet. I avgivet utlåtande över denna framställning hemställde skolöverstyrelsen, att Karlsson måtte tillerkännas antingen en gratifikation av 5,000 kronor eller ett årligt understöd till belopp av 400 kronor. Över ansökningsen avgavs utlåtande jämväl av statskontoret, som därvid anförde bland annat, att beredande åt Karlsson av årlig pension endast syntes kunna hava ifrågakommit i det fall, att han på grund av ålder eller sjukdom varit urståndsatt att försörja sig. Några dylika omständigheter föreläge dock ej, såvitt handlingarna utvisade, beträffande Karlsson, som endast uppnått en ålder av 46 levnadsår. Även ifråga om den alternativa framställningen om gratifikation åt Karlsson måste statskontoret hysa betänkligheter, då några särskilt ömmande omständigheter ej syntes föreligga. Att lämna gratifikation enbart av den anledning att vederbörande måst frånträda en låt vara mångårig anställning i statens tjänst syntes i dessa tider, då frågan om inskränkning av den statsanställda personalen

*Utskottet*

stode på dagordningen, kunna medföra konsekvenser av betydlig räckvidd. Med hänsyn till vad sålunda anförts hemställde statskontoret att den föreliggande framställningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Detta blev ock vid ärendets föredragning den 27 januari 1923 Kungl. Maj:ts beslut.

Då sålunda frågan om beredande av understöd åt Karlsson redan varit föremål för Kungl. Maj:ts prövning, och då några nya omständigheter av beskaffenhet att böra föranleda ett frångående av den ståndpunkt, Kungl. Maj:t intagit i denna fråga, icke av motionärerna blivit anförda, får utskottet, som delar den av statskontoret i ärendet uttalade uppfattningen, avstyrka bifall till motionen.

Utskottet hemställer sålunda,

att förevarande motion II:48 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

#### IV. Ang. handelsdepartementet.

Ang.  
årligt under-  
stöd åt förre  
arbetsför-  
männen vid  
lotsverkets  
byggnads-  
arbeten B.  
Eriksson.

9:o) I en till riksdagen avlåten, den 19 januari 1924 dagtecknad proposition nr 17 har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen medgiva, att förre arbetsförmännen vid lotsverkets byggnadsarbeten *Bernhard Eriksson* må från och med den 1 juli 1924 under sin återstående livstid å allmänna indragningsstaten uppbära ett årligt understöd av trehundra kronor.

Till stöd för denna framställning har åberopats propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för ovan angivna dag, till vilket utskottet tillåter sig hänvisa.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får sålunda hemställa,

att Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 26 februari 1924.

På bankoutskottets vägnar:

BERNH. ERIKSSON.